

Kirkefondets beretning 2021

Udskydelser og indskydelser

Forskudt travlhed

Kirkefondet har i dette efterår klart erfaret, at der fra folkekirkens side er en stor efterspørgsel efter den hjælp, som vi kan yde. Især mange nyvalgte menighedsråd har bestilt sogneprofiler og ønsket vores hjælp til visionsdage mm. for at få sat en retning og nogle målsætninger for det arbejde, som de er valgt til at varetage. Egentlig var der også et højt aktivitetsniveau i foråret, hvor mail efter mail meddelte: Studietur udskudt – Inspirationsaftner udskudt – Konference aflyst – Visionsdage udskudt. Megen tid blev brugt på at lave nye aftaler med

menighedsråd, foredragsholdere, kursussteder mm. Det var ikke altid lige nemt at få kabalen til at gå op. For der har også været bookede kalendre i folkekirken i dette efterår. Mange dåb, konfirmationer og vielse, som blev udskudt pga. coronarestriktioner i foråret 2021, er blevet afviklet samtidig med, at en ny sæson med møder, arrangementer, konfirmationsforberedelse mm. er gået i gang. Heldigvis er det kun ganske få menighedsråd, som vi har måttet skuffe med ikke at kunne efterkomme ønsker om visionsdage her i efteråret, når de havde lagt sig fast på en lørdag, hvor alt i forvejen var ”optaget”.

Tid til interne analyser

I et år med knap så mange ”udadvendte” aktiviteter har der så til gengæld været tid til at kigge indad i Kirkefondet. Med hjælp fra ISOBROs tidligere generalsekretær Robert Hinnerskov er der blevet foretaget en grundig økonomisk analyse af Kirkefondets økonomi. Det er bl.a. foranlediget af størrelsen af de underskud på driften, som der gennem nogle år bevidst og åbent er blevet budgetteret med i kølvandet på de år, hvor der var store ekstraordinære indtægter pga. salg af lukkede københavnske kirker. Nogle af disse indtægter er investeret i bygning af en husbådskirke til udlån til Sydhavn sogn og i en erhvervs-ph.d. Desuden har bestyrelsen valgt, at nogle af indtægterne fra salg af kirkerne i København ”tilbageføres” som formålsbestemt uddeling i form af gratis konsulenttydelser og hjælp til at skabe kirkeliv i områder i København med stor befolkningsvækst. Der er imidlertid brug for at standse op og vurdere Kirkefondets økonomi på længere sigt. Den økonomiske analyse er afleveret, hvorefter der nu i bestyrelsen skal arbejdes videre med den. Der arbejdes bl.a. med en ny budgetopfølgingsmodel med henblik på at skabe større overblik over, hvordan bevidst igangsatte formålsbestemte ”uddelings-arbejder” påvirker den samlede økonomi. Desuden skal de forskellige projekters økonomi tjekkes med særskilt analyse, benchmark mm., ligesom der generelt kan arbejdes med, hvordan der skabes øget indtjening.

Samtidig med den økonomiske analyse er der blevet sat spot på Kirkefondets eksterne kommunikation. Den opgave er blevet varetaget af Geelmuyden & Kiese, som fra en række kommunikationsopgaver i folkekirken har et godt kendskab til vores marked og kundegrupper. Konkret bestod opgaven i en analyse af Kirkefondets nuværende kommunikation og hjælp til at udforme en strategi for en bedre og mere effektiv kommunikation i fremtiden – særligt med fokus på den praktiske

håndtering af vores kommunikation i form af nyhedsmails, hjemmeside, Facebook, Kirken i Dag, breve og avisomtaler.

Analysen peger bl.a. på, at kernefortællingen er at:

- Kirkefondet skaber med på en levende udvikling i folkekirken
- Kirkefondet bidrager med ny viden og inspiration til kirkeliv og lokalsamfund.

Dette – samt analysens bud på målgrupper og strategi for de forskellige kommunikationskanaler - skal nu drøftes i bestyrelsen og blandt de ansatte, hvorefter nye tiltag forventes implementeret i løbet af 2022.

Efterspørgsel fra folkekirken side

I de seneste år har Kirkefondet som et særligt indsatsområde fået flere og flere opgaver i bysogne, som oplever stor befolkningsvækst. I en vis forstand er det en tilbagevenden til et af Kirkefondets oprindelige fokusområder fra dengang, hvor der blev bygget kirker i København i takt med, at forskellige bydele voksede. Nu er arbejdet i de nye bydele – i samarbejde med de lokale sogne og provstier – ikke et spørgsmål om, at Kirkefondet skal opføre et konkret

kirkebyggeri, men mere bredt i form af Kirkefondets hjælp til en afklaring af veje at gå med henblik på kirkens rolle fremover i de nye boligområder i det enkelte sogn. Der arbejdes med, hvordan der tidligt fra kirkens side kan iværksættes kirkelige aktiviteter i de nye områder og med muligheder for samarbejde med lokalsamfundet i form af institutioner, foreninger, organisationer, myndigheder mm. Sideløbende er der fokus på kirkens fremtidige mulige tilstedeværelse i en fysisk lokalitet i de nye boligområder som udgangspunkt for gudstjenester, kirkelige handlinger, aktiviteter mm. Det kan både være i midlertidige og i mere permanente rammer. Og altid søges disse rammer tilpasset det lokale. Konkret er Kirkefondet på nuværende tidspunkt bl.a. aktivt engageret i følgende områder – med forskellig ”vægt”: Ølstykke, Favrholm (Hillerød – med en 8-årig aftale), Vinge (Frederikssund), Vor Frue Sogn (Aarhus), Nordhavn (Kbh.), Skalborg (Aalborg). Desuden er der flere bysogne, som er med i det netværk, som vi har opbygget. Netværket havde en ”velbesøgt” virtuel samling i marts 2021 med oplæg fra stadsarkitekten i København, Camilla van Deurs.

Et andet indsatsområde er et øget fokus på Kirken på Landet. Det kommer især til udtryk på to felter. For det første i arbejdet med at afdække hvad det betyder for det kirkelige liv bredt, når der dannes storpastorater på tværs af en række landsogne. Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter (FUV) har lavet en undersøgelse, som primært fokuserede på præsters arbejdsvilkår i storpastorater. Den udbygges nu med afsæt i et ønske fra Aarhus Stift, hvor der også spørges til storpastoraters konsekvens for menighedsråd, kirkens ansatte, kirkegængere, institutioner mm. Kirkefondet har været med i en del af denne undersøgelse, og er nu i gang i to storpastorater i Aalborg stift. Det er håbet, at der kan undersøges i flere stifter med storpastorater, således at der kan gives en bred beskrivelse af dette felt og inspiration til, hvordan storpastoratsdannelse i fremtiden sker på den bedst mulige måde. Også med Kirken på Landet som indgangsvinkel er Kirkefondet langt fremme i et samarbejde med Lolland-Falster Stift. Det er målet, at der skal igangsættes et udviklingsprojekt i hvert af de fire provstier indenfor for to områder:

- ”Kirke med mere”-konceptet, hvor der tages afsæt i Kirkefondets erfaringer med bl.a. ”Landsbykirken som et aktiv”. I dette projekt skal der arbejdes med, hvordan en eller flere kirker udover at blive brugt (måske lejlighedsvis) til gudstjenester og kirkelige handlinger også kan bruges aktivt af og ind i lokalsamfundet gennem en form for samskabelse.

- Under begrebet ”Kirke på en anden måde” handler det mere om at udvikle det, der kan foregå og omkring kirkens fysiske rammer og bredt ud i lokalsamfundet i en samskabende tilgang. Det kan f.eks. være at udvikle kirkelivet i områder, hvor der skal bygges og arbejdes til den nye Femern-forbindelse eller at involvere sommerhusbeboere og flexbolig-beboere i kirkelivet.

Sideløbende med disse særlige indsatsområder har der især i efteråret været afviklet en lang række visionsdage og workshops rundt om i landets sogne. Mange nyvalgte menighedsråd har et ønske om at få hjælp til at sætte en retning for deres arbejde i den kommende 4-års valgperiode. De nye menighedsrådsmedlemmer var også målgruppen ved en ny opgave for Kirkefondet – nemlig afvikling af en inspirationsdag for menighedsrådene i Norddjurs Provsti. På provstiplan har Kirkefondet også stået for en temadag om diakoni i Slagelse Provsti. Desuden har analysekonsulent Sille Fusager haft travlt med at lave sogneprofiler og -analyser pga. den meget store efterspørgsel af disse fra de nyvalgte menighedsråd.

Hvert 4. år – efter menighedsrådsvalget – er det også spændende at se, hvordan de nyvalgte råd tager imod to af vore faste tilbagevendende ydelser – nemlig vejkirkekonceptet og tidsskriftet ”Kirken i dag”. Heldigvis kan kommunikationskonsulent Charlotte Lydholm konstatere, at der ikke er sket et fald i hverken antallet af vejkirker eller antallet af abonnenter på ”Kirken i dag”. Årets første temanummer var specielt målrettet til alle de nyvalgte menighedsråd. Her tog vi pulsen på folkekirken anno 2021 og hvilke udfordringer og opgaver, det er, folkekirken står overfor. Temanummeret i juni beskæftigede sig med den digitale kirke og alle de nye initiativer og tanker om at være kirke på en ny måde, som coronasituationen havde foranlediget. I efteråret udkom der et temanummer om folkekirkens struktur, der også lagde op til debat og inspiration for de nye provstiudvalg m.fl.

”Indskydelser” – ind i folkekirken

Som antydnet i det foregående er der i folkekirken fortsat god efterspørgsel på Kirkefondets mere eller mindre faste og traditionelle ”produkter”. Men det ligger jo dybt i Kirkefondets DNA ikke kun at levere det, som folkekirken ”forventer”. Vi vil også skabe fornyelse og udvikling i folkekirken – vi vil gerne bidrage med ”indskydelser” af forskellig art – i form af ny viden, nye ideer, nye tiltag mm., som forhåbentlig kan være med til at skabe liv og vækst i folkekirken. En af disse ”indskydelser” i det forgangne år har været to velbesøgte inspirationsaftner om det aktive kirkerum. Der var ca. 30 deltagere til hver af de to aftner i Ringsted og Silkeborg. Formålet med disse aftner var at inspirere til at gøre åbne kirker til levende kirkerum, også uden for gudstjenesterne og andre planlagte aktiviteter i form af begrebet ”det aktive kirkerum”. Én ting er at åbne døren for besøgende, men det er noget andet at gøre rummet til et sted, hvor man bliver fristet til at gå på opdagelse, hvor man kan blive klogere på, hvad kirke og kristendom er, eller hvor man kan få lidt hjælp til at holde en lille stille stund, mens man er i rummet.

I september måned forsvarede udviklingskonsulent Dorte Kappelgaard sin ph.d.-afhandling ”Kirke i bevægelse - at understøtte lokal udvikling af kontekstuelle kirkelige praksisser”. Også en form for ”indskydelse” i folkekirken for med den introduceres for alvor aktionsforskning som en del af den praktiske teologi i Danmark. Og hun peger bl.a. på, at ”kirken lever i mellemrummene”.

For også det, som sker ved et planlægningsmøde, ved en tilfældig snak i kirkedøren eller ved mødet med en pårørende på kirkegården kan være væsentlige dele af kirkens liv. Desuden peger afhandlingen på, hvordan man kan arbejde reflekterende, eksperimenterende og forankret i samtaler om eksistens, tro og kristendom, når noget nyt er på vej i kirken.

Desuden er Kirkefondet involveret i en række tiltag, som ikke er afsluttede, hvorfor vi ikke endnu kender omfanget af deres bidrag med ”indskydelse” og inspiration til folkekirken. Det drejer sig bl.a. om to projekter støttet med midler fra ”Den Folkekirkelige Udviklingsfond”. Det ene – ”Den udskudte dåb” – har fokus på, hvordan vi – bl.a. i forbindelse med konfirmationsforberedelsen – tackler det faktum, at flere og flere børn ikke bliver døbt som spæde. Dette projekt fik en særlig aktualitet pga. de mange barnedåb, som blev udskudt, da coronarestriktionerne forhindrede at man kunne samles ret mange til dåb i kirkerne. Det har ført til begrebet ”tumlingedåb”. Det andet projekt ”Grøn og Ung Kirke” er blevet til på initiativ af Grøn Kirke (under Danske Kirkers Råd). Kirkefondet betales for at yde konsulentbistand til udvikling af aktiviteter, der fokuserer på klima, i fællesskab mellem lokale ungdomsgrupper og kirker. Endelig arbejdes der fortsat med et par tiltag, som bl.a. bygger videre på inspiration fra bestyrelsens studietur til Holland sidste år. Det drejer sig om ideen med de såkaldte pionerkirker. En lille arbejdsgruppe er nedsat til at arbejde med, hvordan det evt. kan omsættes til den danske folkekirkelige virkelighed. En anden ide fra samme tur er en såkaldt Tiny Church. Vi er langt fremme i dialog med menighedsrådet fra Hans Egedes Kirke i København om at prøve dette koncept af i Nordhavn i forbindelse med etablering af en midlertidig fysisk ramme for kirken der. En lille bæredygtig bygning – men også en anden måde at tænke kirke på – hvor man udfordrer, ”hvor lidt” der skal til for at være kirke?

”Indskydelser” fra udlandet

Som ovenfor nævnt er pionerkirke-ideen og Tiny Church-konceptet ”hentet hjem” fra den protestantiske kirke i Holland. Bl.a. med det som erfaring og baggrund har udviklingskonsulent Berit Weigand Berg igen i år i samarbejde med FUV haft et hold danske præster på studietur til den protestantiske kirke i Holland.

I begyndelsen af oktober lykkedes det at gennemføre en af to omgange udskudt studietur til Oslo med i alt 13 deltagere. Formålet med denne tur var at hente inspiration til gudstjeneste- og kirkeliv fra den norske kirke. Turen blev planlagt i samarbejde med sognepræst Tine Illum og organist Peter Arendt, og den bød på 4 intense dage med foredrag, koncerter, gudstjenester, oplæg, samtale og meget mere.

Også på det nordiske område har vi fra Kirkefondets side været engageret i det fælles-nordiske projekt ”Baptism in times of change”, hvor der har været afholdt en række webinarer, som har sat fokus på mange forskellige aspekter af dåben. I den forbindelse var vi med til en national dag for alle dem, der på en eller anden måde – praktisk eller forskningsmæssigt – arbejder indgående med dåbsproblematikken.

De gode relationer

Sidstnævnte projekt er et blandt mange eksempler på, at vi fra Kirkefondet indgår i mange forskellige former for samarbejder og relationer, hvor vi kan bidrage med og/eller modtage ny viden og inspiration.

Kirkefondets generalsekretær Henrik Bundgaard Nielsen har været med i planlægningsgruppen for en international konference om ”Kirken på landet” – afholdt på FUV i Løgumkloster. I det hele taget er der et tæt samarbejde med FUV på flere områder. Vi er sammen i et fælles aktionsforskningsprojekt i Skalborg; Kirkefondet har givet sparring på en undersøgelse af frivilligheden i folkekirken og i de frie kirkelige organisationer, og der er en tæt relation til medarbejderne i FUVs Kirkestatistikafdeling. Vi følger spændt udviklingen i denne afdeling mht. leverance af gratis statistik mm. til sogne, provstier og stiftet samtidig med, at vi løbende vil forsøge at opkvalificere vores tilbud indenfor det statistiske område.

På undervisningsområdet bidrager vi bl.a. med undervisning på 3K-uddannelsen i København og på kirke- og kulturmedarbejdernes grunduddannelse. Af andre gode relationer kan nævnes Samtaleforum med Indre Mission og Grundtvigsk Forum og samarbejdet med Landsforeningen af Menighedsråd om bl.a. planlægning af folkekirkemøderne. Senest har Kirkefondets generalsekretær givet oplæg ved et møde arrangeret for Folketingets Kirkeudvalg, hvor han medvirkede i sin egenskab af formand for FKOF (Folkekirkelige Organisationers Fællesudvalg). Med den samme ”kasket” har han været involveret i arbejdet for at bremse regeringens ønske om at nedlægge Pensionskassen af 1950, som giver mulighed for, at tjenestemandsansatte præster under en ansættelse i bl.a. de kirkelige organisationer kan oppebære deres tjenestemandspensionsanciennitet, hvilket er fremmede for, at præster ønsker at bevæge sig til og fra ansættelse i de kirkelige organisationer og folkekirken – til gavn for begge parter. Og netop til gavn for folkekirken – det vil Kirkefondet gerne være – med afsæt i formålet om at virke for liv og vækst i folkekirkens menigheder. Til gavn for – ved at opfylde de behov og ønsker der er i folkekirken – men også ved at pege på nye veje – ved at hjælpe med at udvikle nyt – og ved at pege på områder, hvor forandringer kan være gode, nødvendige og gavnlige.

På bestyrelsens vegne

Erik Møllerup

Formand

Oktober 2021